

OCHŁADZAĆ (26) *vb impf*

ochładzać (25), **ochłódzać** (1); ochładzać : ochłódzać *Mącz* (6:1).

o oraz drugie a jasne; -chłã- (10), -chła- (2); -chłã- : -chła- *Mącz* (4:2); w ochłódzać drugie o jasne. *inf* ochładzać (3). ◊ *praes 1 sg* ochładzãm (9). ◊ *3 sg* ochładzã (9). ◊ *3 pl* ochładzają (4). ◊ *part praes act* ochładzając (1).

Sł stp notuje, *Cn brak*, *Linde bez cytatu s.v. ochłodzić*.

1. Oziębzać, ostudzać; zaspokajać pragnienie [w tym: kogo, co (7)] (9) :

Zwrot: »pchładzać pragnienie« (1): A rokkośfuiąc nádniemi [zródłami] rozliczne zwierzętã/ ochładzãią łobie prágnienie swoie *RejPs* 152.

a. Nawilżać, dostarczać wilgoci (3) :

ochładzać czym (1): tu drzewã ochędożné/ [...] á niżéy łtrumienié wód żywych/ [...] opływãią/ byłtrością fwã ochładzãiąc ich łpãniãłóść: á łczépu rozlicznému wzroftu dodãwãiąc *SarnStat* *3v.

W połączeniach szeregowych (2): iãko wody/ zdroie/ á rzeki ochładzãią rozwełãią y pošilãią ludzi ná łwiecie/ thãkże teź mamy rozumieć iż iuż w tãm tey oliãdłóści łwiętey iuż [...] nie mãłz nic miłego czoby nam nie płynęło od tego tãm [...] Mãyełtathu Pãńłkiego *RejAp* 188; *SarnStat* *3v.

W porównaniach (2): *RejAp* 188; Bo iãko wodã łtrumieñmi pływãc między łczépiem drzewã y źiołã ochładza/ obwełela/ y wzroftu im dodãie: tãkże łercã człowiecze [...] będac odwilżoné y ochłodzoné/ wzroft biorã więłtzy ku połłufzeńłtwu *SarnStat* *3v.

b. Łagodzić stany zapalne, obniżać temperaturę organizmu (4) : Teź nãlienie makowe albo łamy makowicze łthłuczone z oleykiem rózanym/ [...] bolełc vłmierza y wãtrobę zapalonã ochładza. *FalZioł* I 103d; ROżana wodka łercze ochładza y inłze członki włzytki przednieyłze połila á łtrzeże gich vpadku *FalZioł* II 11a, I 100a, IV 55a.

Szereg: »ochładzać i wypędzã gorãcość« (1): łok tego ziela/ ochładza y wypãdza gorãczołc ktora przychodzi s łpãlenia ogniem albo żelazem. *FalZioł* I 14b.

2. Przynosić ulgę; przen (17) :

a) Przynosić ulgę w cierpieniach fizycznych, dawać odpoczynek; recreare Mącz, Calep; reficere, refovere, relaxare, vegetare Mącz; refocillare Calep (8) : Reficio, Nãprãwiam/ Ochłódzam/ Okrzeżwiam. *Mącz* 116b; *Vegeto*, W zdrowiu w łwieżóci/ krepkołci/ dużóci zãchowãwã/ ochładzam/ vwefelam. *Mącz* 477a, 67c, 135b, 186c; *Refocillo* – Ochładzam, łieli pomnazã, połieliã. *Calep* 904b, 900a.

ochładzać kogo (1): iefłize by łię im ty takowe roskołzy [polowanie i ryb łwienie] trudnieyłze zdały ktoreby łnãdz náukã vpracowaných ochładzać niemogli/ tedy [...] *KwiatKsiãż* P2v.

b) Przynosić ulgę psychiczną, pocieszać, dawać radość; delectare, focillare Mącz [w tym: kogo, co (8)] (9) : Delecto, Rozkołzuyę/ Ochładzam Vwefelam. *Mącz* 181d, 132b.

ochładzać czym (4): *SkarŻyw* 86 *cf* »polewãc i ochładzãc«; *NiemObr* 92 *cf* »cieszyć i ochładzãc«; *WysKaz* 8 *cf* »ochładzãc serce«. *Cf* »ochładzãc umysł«.

W połączeniu szeregowym (1): Drugi [pożytek] włãny tego Sãkrãmentu: że człowiekã przed łmierciã łtrwożonego/ y bolełciãmi łciłñionego ochładza/ vmacnia y pokrzepia. *WujNT* 796.

Zwroty: »duszę ochładzać« (1): iáko piękna iest rzecz/ á prawie dużę ochładza/ do ogrodá álbo wirydarzá wniśdź *SarnStat* *3v.

»ochładzać serce« (2): *BibRadz* I 436b *margin*; iż Pan Bog [...] dáleko wietfzą radością y vciechą wnetrzną nályca y ochładza/ wybranych swoich fercá/ á niżeli gdyby wzyftkiego swiátá fkárby y rofkofzy mieli. *WysKaz* 8.

»[czym] ochładzać umysł« (1): Też niebedzie rzecz niepoćciwa fpiewanim y arfam [!]/ organami/ albo lutnią ochładzać vmysł *KwiatKsiąż* P2v.

Szeregi: »cieszyć i ochładzać« (1): Bo nie sąfmy z łáski Bożey bálwochwálcy/ ktorzy [...] złotemi srebrnymi/ kámiennymi/ drzewiánymi bálwany smyflý swoie grube cíelefne cíefzą/ y ochładzáią *NiemObr* 92.

»odwilżać i ochładzać« (1): głębokie wody są łáfká y prawdá obietnic Pánfkich/ ktore odwilzáią y ochładzáią fercá prágnaće y wyschlé *BibRadz* I 436b *margin*.

»polewać i ochładzać« (1): Ná ktorým [*urzędzie kapłańskim*] rzeká náuki swej/ y słodkiej wymowy swoiej/ częftym kazánim lud Boży polewác y ochładzác/ y zbáwienie ludzkie rozmnáżác począł *SkarŻyw* 86.

Synonim: 1. oziębiać.

Formacje współrdzenne cf CHŁODZIĆ.

Cf **OCHŁADZAJĄCY, OCHŁADZANIE**